Història territorial*

per Joan Abad

* Article publicat el 25 de setembre de 2005 al Diari de Girona (pàgina 26).

El títol de l'article em serveix per introduir l'amable lector en un problema que, en els darrers anys, s'ha estès pel nostre territori com una taca d'oli. M'explico: a les comarques gironines s'han venut finques a persones que han pagat considerables sumes per bones terres de conreu, amb masia arruïnada però amb bones perspectives de futur, i, tot sigui dit, cases totalment ensorrades enmig d'autèntics pedregars, allunyades dels nuclis habitats, en petites valls perdudes o en els lloms de ocultes muntanyes. Dóna la sensació que la compra s'ha fet en termes absoluts: estructures, arbres, aus, peixos, insectes, la terra i els seus colors, els núvols i fins l'aire que s'hi respira. Si bé és cert que el béns descrits abans són dins les finques, no és del tot cert que tots siguin absolutament seus. Els administren, únicament. Entengui'm, l'amable lector. No vull generalitzar. Com en tots els aspectes de la vida, hi ha honroses, admirables excepcions: propietaris molt respectuosos amb el Medi i amb les persones i les bèsties que hi transiten.

Vivim en una societat diametralment oposada al comunisme, on la propietat es considera sagrada. Els diners els podem invertir en allò que més ens plagui. Ningú, si aquests diners són nets, no ho pot fiscalitzar. Per fortuna, a casa nostra imperen la llei i l'ordre constitucional. En el tema que ens ocupa, però, sembla existir un buit legal i és un campi qui pugui. Per solucionar aquest assumpte, penso que l'única via possible és fer complir, recórrer, fer un bon ús dels codis ancestrals, els quals, probablement, es remunten als segles IX o X. És un sistema que ha funcionat durant segles: pactes no escrits però respectats per tothom. Codis fets per gent intel·ligent adreçats a gent tant o més intel·ligent que els que els van promulgar.

Mantenir lliures els camins de pas i les terres ben fitades ha costat grans vessaments de sang. Només cal preguntar a la gent dels pobles. Tothom té una història per contar. La més curiosa de totes és la que explica que, de nit, els termes caminen sols. Per aquesta qüestió els nadius s'havien perseguit els uns als altres i amb intenció de matar, amb espases, llances, destrals, matxets, arcabussos, pistoles, escopetes... Els hereus heretaven la finca i un nombre indeterminat d'enemics aferrissats.

Malgrat tot i fins fa poc més de quaranta anys, tothom sabia els seus drets i els exercia sense embuts. El fet que la majoria de la gent que vivia a pagès hagi marxat a les ciutats i als pobles dels rodals, lluny de les masies, a tots plegats ens ha costat molt car. S'ha perdut un tresor de valor incalculable: memòria històrica. Estem com fa mil anys enrere. Refer-ho serà molt difícil, perquè el personal ja no viu enmig dels boscos. Ara som gent civilitzada. D'això se n'aprofiten aquests nous propietaris, els quals pensen, quan es fan amb la terra, que és del tot legítim impedir-nos el pas. De seguida actuen: barren camins que duen a les fonts, als rius, als camps, a d'altres cases i altres indrets. La seva actitud no és pas conciliadora. Ans el contrari: batusses i litigis a tort i a dret. I la causa primera d'aquest problema n'és el que deia abans: que s'han apoderat dels camins que eren i són d'utilitat pública i oberts a tothom.

En aquesta gent, algú els hauria d'explicar-advertir que aquesta no és la manera més correcta de fer ús de les finques. Juntament amb les escriptures, el Registre, la Cambra de la Propietat o tanmateix el Senyor Notari, els hauria de lliurar un opuscle amb els usos i costums del retall de geografia que han comprat, o tornarem a les èpoques més fosques del feudalisme. Al meu entendre, en alguns d'aquests nous propietaris els calen grans dosi de sentit comú i un bon manual d'instruccions. En alguns casos, per desgràcia, els protagonistes dels lamentables afers descrits van de bracet amb una determinada, escandalosa, maliciosa, temible ignorància.